

Figure u tehničkoj analizi

piše: Dragan Berger
d.berger@emagazin.co.yu

U prošlim brojevima smo govorili o fundamentalnoj i tehničkoj analizi. Ovim tekstom završavamo mini školu za forex trgovanje

Figure u tehničkoj analizi su oblici koje prepoznajemo na grafikonima cena i koje trejder sam crta povlačenjem linija spajajući određene tačke. Figure su jednostavno tragovi koje ostavljaju ljudi kroz vreme svojim reagovanjem na strah i pohlepu u različitim situacijama. Tehnička analiza se pored ostalog zasniva na jednoj izuzetno važnoj činjenici da se ljudska psihologija nije mnogo menjala kroz vekove i ako se dobro upoznamo sa tim kako ljudi reaguju na strah i pohlepu možemo sa izuzetno velikom verovatnoćom predvideti njihove reakcije. Ukoliko sada uzmemo u obzir da su glavni učesnici na svim tržištima ljudi a ne mašine, onda dolazimo do zaključka da se u stvari trguje, ne robom ili finansijskim instrumentima, već ljudskom psihologijom. Ukoliko nađemo način da prepoznajemo kako ljudi reaguju na tržištu slažete se da nam to može pomoći da budemo uspešniji u predviđanju kretanja tržišta.

Analiza figurama

Upravo jedan od alata koji koristimo u tehničkoj analizi za dobijanje signala za trgovanje, odnosno prepoznavanje profitabilnih psiholoških momenata na tržištu, jesu figure ili, kako se na engleskom zovu, *patterns*. Analiza figurama se sastoji u tome da se prvo one pravilno prepoznaju, zatim nacrtaju, odrede važni nivoi ili mesta probijanja tih figura, što nam predstavlja signal za trgovanje. Posle analize do-

nija figura okrene i ide u suprotnom pravcu od trenda koji je prethodio toj figuri.

Head end šolders – a nije šampon

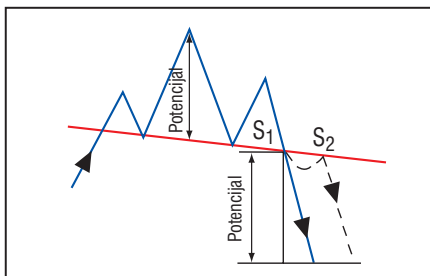
Slika 1. nam prikazuje oblik figure head end šolders. U prevodu ova figura nam predstavlja glavu (hed), koja se nalazi u sredini sa najvišjim vrhom, i dva ramena (šolders), koja se nalaze s leve i desne strane glave, čiji su vrhovi niži od vrha glave.

U TRGOVANJU JE VAŽNO DA ZNAMO GDE BI TREBALO DA UĐEMO, ALI JE JOŠ VAŽNIJE DA ZNAMO GDE BI TREBALO DA IZAĐEMO

lazimo do zaključka šta treba da radimo i kada (da li da kupimo ili prodamo, koliki rizik bi trebalo realno da snosimo i koliko možemo da očekujemo potencijalnog profita). Svaka figura sama za sebe predstavlja jednu kompletnu strategiju trgovanja u kojoj imamo sve elemente za proces trgovanja. Figura ima raznih, ali se one generalno dele u dve kategorije: figure okretanja trenda i figure nastavka trenda. U ovom tekstu ćemo se pozabaviti samo jednom figurom, koja je figura okretanja trenda, i njen naziv je head end šolders (Head and Shoulders). Figure okretanja trenda nam govore da je veća verovatnoća da se trend cene nakon probijanja određenih važnih li-

Na slici vidimo da je trend koji je prethodio ovoj figuri rastući, tako da ova figura predstavlja potencijalno okretanje trenda na dole po probijanju važne linije koju crtamo spajajući tačke dna levog i desnog ramena. Ova linija koja spaja tačke dna glave i ramena zove se nek lajn ili na engleskom neck line (na slici 1. je predstavljena crvenom bojom). Kada prepoznamo i nacrtamo ovu figuru trebalo bi da znamo koje tačke probijanja predstavljaju za nas signal za ulazak u trejd. Signal za ulazak u trejd nam predstavlja momenat probijanja desnog ramena kroz nek lajn liniju i to je na slici 1. označeno kao S1 tačka. Slovo „S” znači da ulazimo u šort poziciju po probijanju nek linije.

Postoji još jedan signal za ulazak u šort poziciju na ovoj figuri i to je ukoliko se cena pošto se probije do tačke S1 vrati nazad na nek liniju, ali sada sa donje strane i odbije od nek linije. Po odbijanju od nek linije dobijamo još jedan odličan signal za ulazak u šort poziciju (on je na slici označen kao S2).

Slika 1 – Oblik figure head end šolders

Slika 2 – Snimak ekrana sa označenim karakterističnim figurama

Uđeš, izadeš i možda si zaradio

U trgovanju je važno da znamo gde bi trebalo da uđemo, ali je još važnije da znamo gde da izademo ukoliko se stvari ne odvijaju po planu. Određivanje stop naloga se vrši tako što stop nalog stavljam iznad nek linije za najmanje 5 pipseva, a ukoliko je prethodni vrh ramena na udaljenosti od našeg ulaza do 20 pipseva onda je mnogo sigurnije staviti stop iznad prethodnog vrha. Dakle to je rizik koji želimo da preuzmемо u ovom trejdu i svaki veći rizik od ovog je nepotreban jer figura će se ostvariti po planu koji smo predvideli, a ako se ne ostvari onda nas ne zanima da se nadamo i puštamo da tržište ide protiv nas nekontrolisano. Pored stop naloga trebalo bi da odredimo i koliki nam je potencijal ovog trejda i šta možemo da očekujemo ako sve krene po planu. Potencijal ove figure se meri tako što povučemo liniju od vrha glave vertikalno do nek linije i dobijena duž nam predstavlja potencijal trejda, iz tačke S1. Kada se sada projektuje ta duž od probijanja desnog ramena kroz nek liniju u tački S1 prema dole, dobijamo potencijal ovog trejda, odnosno tačno nivo cene do kog možemo očekivati da se tržište pomeri. Limit profit nalog ili, kako ga još zovemo,

fiš nalog stavljam malo pre maksimalnog potencijala duži koju smo projektovали da bi bili sigurniji da ćemo ga ostvariti. Ukoliko smo pravilno uradili analizu, prepoznali figuru i pravilno nacrtali sve linije, zatim otvorili poziciju na vreme na projektovanoj tački S1 ili S2 i postavili stop nalog za zaštitu od rizika i fiš nalog za ostvarivanje profita, možemo se opustiti i pratiti razvoj situacije. Ukoliko smo aktivni trejder možemo primenjivati neke od tehnika menadžmenta pozicije dok gledamo kako se situacija razvija, ali ako nismo ispred ekrana to je sve što bi trebalo da uradimo. Na slici 2. predstavljena je situacija na valutnom paru EUR/USD na vremenskom intervalu od 10 minuta gde se jasno vidi figura sa glavom i dva ramena, probijanje nek linije, ulazak u poziciju na S1 i potencijalno na S2 mestu. Takođe je označeno mesto postavljanja stop naloga i zelenom linijom je označen potencijal trejda. U ovom trejdu ste mogli da ostvarite oko 20 pipseva i u zavisnosti od toga sa koliko lotova ulazite u trejd mogli ste da ostvarite profit od recimo 2.000 USD i za to bi bilo potrebno da sačekate najmanje 20 minuta ako ste u tački S2 ili 90 minuta iz tačke S1. ■

Autor je osnivač
International Trading School-a

Za nestrpljive

Za sve one nestrpljive koji bi želeli da vide kako izgleda elektronska platforma za trgovanje i da oprobaju sebe u trgovanju sa virtuelnim (demo) novcem do iznosa od 100.000\$, moguća je besplatna registracija za ITS TREJDER platformu na sajtu www.trading-school.com. Sve cene valuta koje budete videli na platformi su u realnom vremenu i vi ste priključeni na globalno tržište valuta kao i svi profesionalni forex trejderi.